

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Бучинського Олексія Сергійовича

«Комплексна фізична терапія при хронічній патології плечового суглобу в амбулаторних умовах»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 22 Охорона здоров'я

за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Актуальність теми дисертації.

Дисертаційна робота присвячена надзвичайно актуальній і соціально значущій проблемі сучасної реабілітаційної медицини.

Патологія плечового суглоба є однією з провідних причин звернення пацієнтів до лікарів фізичної та реабілітаційної медицини, фізичних терапевтів, ортопедів і неврологів. Хронічні ураження плечового комплексу, від тендинітів ротаторної манжети до адгезивного капсуліту («замороженого плеча»), становлять до 65% усіх випадків больового синдрому у верхній кінцівці, що підтверджується даними досліджень Американської академії ортопедичної хірургії (AAOS, 2023). В аспекті тимчасової та стійкої втрати працездатності серед осіб працездатного віку, біль у плечі посідає третє місце серед усіх уражень верхньої кінцівки, що має серйозні економічні та соціальні наслідки.

Незважаючи на значні досягнення в галузі діагностики, значна частина пацієнтів не отримує ефективної та довготривалої допомоги. Це зумовлено низкою системних проблем, а саме:

- відсутністю інтегрованих, доказово обґрунтованих програм фізичної терапії;
- обмеженим доступом до якісної мультидисциплінарної реабілітації в амбулаторному секторі;
- дефіцитом кваліфікованих фахівців, які володіють сучасними та ефективними методиками реабілітаційного втручання.

У цьому контексті, науковий пошук, спрямований на розробку та впровадження стандартизованих, клінічно ефективних програм фізичної терапії, набуває особливої значущості.

Актуальність теми дисертації зумовлена необхідністю підвищення клінічної ефективності реабілітаційного процесу, відновлення

функціонального потенціалу плечового суглоба у пацієнтів, запобігання хронізації патологічного процесу та зниження інвалідизації.

Особлива цінність дисертації полягає в її зосередженості на амбулаторних умовах, що відповідає сучасним тенденціям розвитку охорони здоров'я, орієнтованим на надання якісної допомоги поза стаціонаром. Таким чином, тема роботи є своєчасною, актуальною та має високу практичну цінність.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Достовірність результатів дослідження забезпечується науково аргументованим підходом до побудови програми фізичної терапії та підтверджується ретельним застосуванням методів обробки статистичних даних, які гарантують не тільки точність, але й відтворюваність результатів.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження має фундаментальне значення і полягає в наступному:

Вперше науково обґрунтовано та розроблено комплексну програму фізичної терапії для осіб із хронічними захворюваннями періартикулярних тканин плечового суглоба. Новизна підходу полягає в синергетичному поєднанні доказово обґрунтованих методів: екстракорпоральної ударно-хвильової терапії (ЕУХТ) як преформованого чинника; модифікованого комплексу терапевтичних вправ; міофасціального релізу; м'яких мануальних технік та кінезіотейпування.

Доведено ефективність застосування ЕУХТ за топічним принципом – "вплив на причину та ключовий патологічний механізм". Автором вперше експериментально доведена висока ефективність використання саме такого комплексного підходу в амбулаторних умовах, що забезпечує статистично значущий позитивний вплив на: усунення больового синдрому, збільшення діапазону рухів у плечовому суглобі, суттєве покращення якості життя пацієнтів.

Результати дослідження мають високу достовірність, що забезпечується кількома ключовими факторами: науково аргументованим підходом до побудови програм фізичної терапії, заснованим на сучасних клінічних рекомендаціях; ретельним застосуванням статистичних методів, що гарантує не лише точність, а й відтворюваність результатів дослідження; комплексним підходом до перевірки наукових результатів із використанням добре

встановлених методологій, що робить висновки дисертації обґрунтованими та надійними.

Таким чином, проведене дисертаційне дослідження доводить високу ефективність розробленої комплексної програми фізичної терапії. Її застосування дозволяє значно покращити клінічні результати та підвищити якість життя пацієнтів із хронічними захворюваннями плечового суглоба.

Результати дослідження мають високу практичну значущість і стали основою для розробки клінічних практичних рекомендацій та формування бази для подальших наукових досліджень й вдосконалення клінічної практики.

Наукові дослідження були виконані здобувачем на кафедрі біобезпеки і здоров'я людини КПІ ім. Ігоря Сікорського в рамках науково-дослідної роботи № 0117 U 002938 «Розробка технологій фізичної терапії та технічних засобів її здійснення».

Підсумовуючи вищевикладене, слід констатувати, що в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю. Здобувач продемонстрував глибоке розуміння теми, а також повною мірою оволодів методологією наукової діяльності, що підтверджується обґрунтованістю та достовірністю отриманих результатів.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Бучинського Олексія Сергійовича повністю відповідає заявленій темі та напрямкам досліджень, визначених освітньою програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія».

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, що містить усі необхідні структурні елементи, логічну послідовність викладу матеріалу та обґрунтовані висновки. Робота свідчить про особистий внесок здобувача у розвиток наукового напрямку «Фізична терапія, ерготерапія», про що свідчать отримані автором результати та сформульовані рекомендації.

На основі аналізу звіту подібності, отриманого за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота є результатом самостійних досліджень здобувача. У ній не виявлено елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату чи неправомірних запозичень. Усі використані ідеї, результати і

тексти інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела, що підтверджує дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності.

Мова та стиль викладення результатів.

Дисертаційна робота написана українською мовою. Матеріал викладений логічно, послідовно та структуровано, з використанням загальноприйнятої наукової термінології, що свідчить про високу фахову підготовку здобувача.

У роботі чітко сформульовано мету та завдання дослідження, науково обґрунтовано гіпотезу. Автором детально представлено запропоновані засоби реабілітації, а також особливості та послідовність їх виконання. Докладно висвітлено аналіз отриманих результатів та їх практичну значущість.

Дисертація побудована за традиційною схемою і складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 222 сторінки.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність обраної проблематики, встановлено зв'язок роботи з темою науково-дослідної роботи кафедри біобезпеки і здоров'я людини КПІ ім. Ігоря Сікорського. Визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження. Також належним чином висвітлено особистий внесок здобувача, наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, а також їх апробацію у науковій спільноті.

Така структура та якість викладу матеріалу свідчать про системний підхід здобувача до виконання наукової праці.

Розділ 1. Сучасні погляди на фізичну терапію хронічної патології плечового суглобу

Цей розділ є ґрунтовним теоретичним підґрунтям дисертаційного дослідження. Автором проведено глибокий аналіз вітчизняних та іноземних наукових джерел, що дозволило всебічно висвітлити сучасні уявлення про епідеміологію, етіологію та патофізіологію хронічних захворювань плечового суглоба; сучасні підходи до діагностики, лікування та реабілітації пацієнтів з цією патологією.

Аналіз літератури дав змогу автору визначити перспективні напрями, які потребують подальших досліджень, що, своєю чергою, дозволило чітко сформулювати мету та завдання дисертаційної роботи.

Розділ 2. Матеріали, методи та дизайн дослідження

Другий розділ присвячений методологічному обґрунтуванню дослідження. У ньому викладено методику проведення комплексної програми фізичної терапії; методи оцінки стану пацієнтів до та після реабілітаційного втручання; загальну характеристику обстежених осіб.

Для об'єктивізації результатів здобувач використав широкий спектр наукових методів, зокрема: аналіз спеціальної та науково-методичної літератури; інструментальні методи дослідження; гоніометрію; візуально-аналогову шкалу болю (ВАШ); опитувальники DASH та UCLA для оцінки функціонального стану верхніх кінцівок і плечового суглоба.

У цьому розділі також викладено методи статистичної обробки результатів, а також підтверджено дотримання етичних норм при проведенні дослідження.

Розділ 3. Порівняльні експериментальні дослідження ефективності комплексної фізичної терапії при хронічній патології плечового суглобу в амбулаторних умовах

Третій розділ містить ключові результати дисертаційного дослідження. У ньому представлено аналіз експериментальних даних, спрямованих на оцінку ефективності запропонованих автором програм фізичної терапії.

Здобувачем проведено порівняльний аналіз між контрольною та основними групами, що дозволило об'єктивно оцінити переваги авторської методики. У процесі фізичної терапії були застосовані та досліджені такі сучасні методики: терапевтичні вправи; міофасціальний реліз; постізометрична релаксація; кінезіологічне тейпування; техніка мобілізації суглобів Маліган; пропріоцептивна нейро-м'язова фасилітація (PNF); преформований фізичний чинник (екстракорпоральна ударно-хвильова терапія).

Розділ написаний у чіткій логічній послідовності та належним чином ілюстрований табличним і графічним матеріалом, що підтверджує наукову обґрунтованість і візуалізує отримані результати.

Розділ 4. Аналіз та узагальнення результатів дослідження

У четвертому розділі представлено основні результати дослідження та їх обговорення. Автором проведено зіставлення власних результатів з даними, отриманими іншими дослідниками, що дозволило визначити оригінальність та

унікальність власного наукового внеску. Це свідчить про глибоке розуміння здобувачем проблеми та її місця в сучасній науці.

Висновки, наведені в дисертації, відповідають змісту роботи. Вони є логічним завершенням дослідження, ґрунтуються на фактичному матеріалі та статистичній достовірності отриманих результатів. Висновки відповідають поставленим завданням і свідчать про досягнення поставленої мети.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. "Про затвердження вимог до оформлення дисертації".

Оприлюднення результатів

Наукові результати дисертації висвітлені у 3 наукових публікаціях здобувача, а саме: 2 статті у наукових виданнях, що включені на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 1 одноосібний розділ у колективній монографії, рекомендованій до друку Вченою радою НУ "Запорізька політехніка" та який пройшов рецензування.

Також результати дисертації були апробовані на 15 наукових фахових конференціях, що свідчить про їх широке обговорення в науковій спільноті.

Дотримання академічної доброчесності та нормативних вимог

Дисертаційне дослідження проведено автором самостійно, з дотриманням законодавчих, нормативних та біоетичних вимог. Науковий рівень публікацій відповідає принципам академічної доброчесності. На всі запозичення результатів інших авторів є належні посилання з дотриманням вимог щодо цитування.

Ці факти підтверджені офіційними документами:

Довідкою про оригінальність дисертації та відсутність елементів фальсифікації, копіїляції, фабрикації, плагіату та запозичень від 03.03.2025 (протокол № 1).

Висновком щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень, затвердженим міжфакультетською комісією з біоетики КПІ ім. Ігоря Сікорського (експертний висновок № 1-2025).

Наукові результати, описані в дисертаційній роботі, висвітлені в наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

Незважаючи на високий науковий рівень та значущість дисертаційної роботи, в процесі її вивчення виникла низка зауважень, які не мають принципового характеру, але можуть сприяти подальшому вдосконаленню дослідження та його результатів.

1. У дисертації було б доцільно зосередити увагу на довгострокових ефектах застосованих методик. Відсутність катамнестичного спостереження обмежує можливість оцінки стійкості отриманих результатів, що є важливим для підтвердження довготривалої ефективності розробленої програми.

2. У роботі залишаються недостатньо з'ясованими причинно-наслідкові зв'язки незначної різниці показників за візуально-аналоговою шкалою болю (ВАШ) у трьох групах пацієнтів після фізичної терапії. Детальніше пояснення цього аспекту підвищило б наукову цінність роботи.

3. Вважаю, що варто було приділити більше уваги питанням самоконтролю та мотиваційній складовій участі пацієнтів у реабілітаційному процесі. Висвітлення цих аспектів могло б розширити розуміння механізмів, які впливають на прихильність пацієнтів до реабілітації та кінцеві результати.

4. Потребує корекції об'єкт дослідження. Чомусь по різному написано в назві роботи, в змісті та по тексту «... суглоба» та «... суглобу», що вимагає уніфікації для забезпечення точності та наукового стилю.

5. У роботі некоректно вживається термін «лікування» замість «реабілітації» або «фізичної терапії». З огляду на тему дисертації («Комплексна фізична терапія при хронічній патології плечового суглобу...»), що дослідження було проведено на базі центру механотерапії та реабілітації «Цандер» у м. Київ та специфіку роботи фізичного терапевта, вживання терміна «лікування» в описі результатів, зокрема в таблицях та тексті («до та після лікування»), є методологічно необґрунтованим. Необхідно уніфікувати термінологію, використовуючи «фізична терапія» або «реабілітація», що відповідає предметній області.

6. Проблеми з посиланнями та бібліографією: виявлено помилки у посиланнях на літературні джерела в тексті дисертації (с. 39 та 50), на с. 167 зазначено, що результати розділу опубліковані в роботах [14, 15], але, згідно зі списком літератури, ці роботи належать іншим авторам, а не дисертанту. Не всі літературні джерела у списку використаних джерел оформлені згідно затверджених вимог до оформлення дисертації.

7. Невідповідність нумерації та обсягу: в анотації та вступі невірно вказано загальний обсяг дисертації (223 сторінки замість 222) та обсяг

основного тексту (вказано, що тільки 157 сторінок), що потребує коригування. Починаючи з 79-ї сторінки, виявлено невідповідність між нумерацією сторінок у змісті та в основному тексті роботи, що ускладнює навігацію.

8. Замість виділення окремих висновків до підрозділів (Висновки до підрозділу 3.1, 3.2, 3.3, 3.4), що є надлишковим, слід зробити лише підсумування наприкінці кожного підрозділу та загальні висновки наприкінці розділу, що зробить структуру роботи більш логічною та послідовною.

9. Розміщення опису категорій Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) на с. 162, після вже представлених результатів дослідження, є логічно необґрунтованим. Обговорення інструменту МКФ мало б передувати опису результатів, а не підсумовувати їх.

10. У тексті дисертації присутні друкарські, орфографічні та стилістичні помилки, а також проблеми з форматуванням. Хоча вони можуть не впливати на зміст, їх наявність знижує загальний рівень наукової роботи. Рекомендується провести ретельну вичитку та форматування тексту.

Всі зазначені вище зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують високого наукового та практичного рівня дисертаційної роботи. Вони, скоріше, вказують на перспективи подальшого розвитку та поглиблення досліджуваної проблематики.

Висновок про дисертаційну роботу

Таким чином, дисертація вносить значний внесок у розвиток фізичної терапії, пропонуючи інноваційну, доказово обґрунтовану та ефективну модель ведення пацієнтів із хронічною патологією плечового суглоба в амбулаторних умовах.

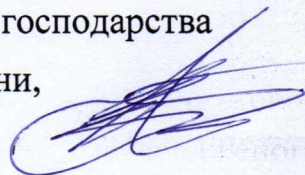
Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Бучинського Олексія Сергійовича на тему «Комплексна фізична терапія при хронічній патології плечового суглобу в амбулаторних умовах» виконана на високому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 22 Охорона здоров'я. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Бучинський Олексій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Офіційний опонент:

Директор Навчально-наукового інституту охорони здоров'я
Національного університету водного господарства
та природокористування МОН України,
доктор медичних наук, професор

Ігор ГРИГУС

Олексій БУЧИНСЬКИЙ